

УДК 364.467:351.862:323.3(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-22-20>

Іванна Ломака

ORCID: 0000-0002-5616-7016

Ігор Мандрик

ORCID: 0009-0001-3823-916X

ВПЛИВ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ НА СТІЙКІСТЬ І БЕЗПЕКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ

Статтю присвячено аналізу волонтерського руху як одного з ключових чинників зміцнення стійкості та безпеки українського суспільства в умовах сучасних викликів. У роботі розглядаються соціально-політичні та безпекові аспекти волонтерської діяльності, її вплив на суспільну згуртованість, формування громадянської ідентичності та підвищення рівня довіри між державою і громадянським суспільством. Особливу увагу приділено ролі волонтерських ініціатив у подоланні кризових ситуацій, зокрема в умовах воєнних загроз і гуманітарних викликів. Проаналізовано внесок волонтерського руху в забезпечення соціальної стабільності, підтримку обороноздатності держави та зміцнення внутрішньої безпеки. У статті також окреслено потенційні ризики й обмеження волонтерської діяльності, а також необхідність її інституціоналізації та координації з боку держави. Зроблено висновок про важливість розвитку партнерської взаємодії між державними інститутами та волонтерським сектором як передумови підвищення стійкості й безпеки українського суспільства.

Метою статті є дослідження та комплексний аналіз впливу волонтерського руху на формування стійкості й забезпечення безпеки українського суспільства в умовах сучасних загроз, а також визначення його ролі у зміцненні соціальної згуртованості, громадянської активності та взаємодії між державою і громадянським суспільством. Відповідно до мети сформовані такі завдання дослідження: проаналізувати теоретичні підходи до розуміння феномену волонтерського руху та суспільної стійкості в контексті безпеки, визначити основні функції та напрями діяльності волонтерського руху в Україні в умовах сучасних загроз, дослідити вплив волонтерських ініціатив на соціальну згуртованість, громадянську ідентичність і рівень довіри в суспільстві.

Ключові слова: волонтерський рух, суспільство, стійкість суспільства, безпека українського суспільства, національна безпека, громадянське суспільство, соціальна згуртованість, сучасні загрози, кризові ситуації, держава.

Вступ. Волонтерський рух в Україні набув системного характеру та перетворився на потужний соціальний ресурс, що забезпечує мобілізацію матеріальних, людських та інформаційних можливостей суспільства. Його діяльність охоплює широкий спектр напрямів – від підтримки сил безпеки й оборони та надання гуманітарної допомоги до соціального захисту вразливих груп населення і сприяння інформаційній стійкості. За цих умов волонтерство виступає не лише формою громадянської активності, а й інструментом зміцнення соціальної згуртованості, довіри та солідарності в суспільстві. Водночас, попри значний практичний внесок волонтерського руху в забезпечення безпеки та стійкості українського суспільства, його роль потребує ґрунтовного наукового осмислення. Актуальним є аналіз впливу волонтерських ініціатив на подолання сучасних загроз, визначення їхніх можливостей і обмежень, а також окреслення перспектив взаємодії волонтерського сектору з державними інституціями.

© І. Ломака, І. Мандрик, 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

Мета та завдання статті. Метою статті є дослідження та комплексний аналіз впливу волонтерського руху на формування стійкості й забезпечення безпеки українського суспільства в умовах сучасних загроз, а також визначення його ролі у зміцненні соціальної згуртованості, громадянської активності та взаємодії між державою і громадянським суспільством. Відповідно до мети сформовані такі завдання дослідження: проаналізувати теоретичні підходи до розуміння феномену волонтерського руху та суспільної стійкості в контексті безпеки, визначити основні функції та напрями діяльності волонтерського руху в Україні в умовах сучасних загроз, дослідити вплив волонтерських ініціатив на соціальну згуртованість, громадянську ідентичність і рівень довіри в суспільстві.

Методи. Під час аналізу впливу волонтерського руху на забезпечення стійкості та безпеки суспільства використовувалися такі загальнонаукові методи, як метод аналізу, метод порівняння, а також системний, функціональний та інституційний методи.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз наукової літератури свідчить про зростання уваги до проблеми волонтерського руху та його впливу на безпеку і стійкість суспільства. Серед вітчизняних дослідників вагомий внесок у вивчення волонтерського руху в умовах сучасних загроз зробили О. І. Барабанов, І. В. Бекешкіна, О. Бондаренко, М. В. Бурлаченко, О. Петренко, С. І. Пономаренко, Н. Хома, які розглядали волонтерську діяльність як складову громадянської активності, соціальної солідарності та інструмент підтримки суспільної стабільності.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується наявністю комплексних загроз безпеці, що охоплюють воєнну, політичну, соціальну, економічну й інформаційну сфери. В умовах повномасштабного вторгнення РФ та кризових викликів особливої актуальності набуває проблема забезпечення суспільної стійкості як здатності держави та суспільства протистояти загрозам, адаптуватися до змін і зберігати функціональність основних соціальних інститутів. У цьому контексті зростає роль громадянського суспільства та волонтерського руху, який став важливим елементом системи національної безпеки України за таких складних обставин.

Стійкість суспільства – це властивість системи витримувати, пристосовуватися та відновлюватися після зовнішніх потрясінь. Безпека у її широкому тлумаченні охоплює не лише військову оборону, а й соціальний, економічний та гуманітарний аспекти. Громадянська активність та добровільна праця вважаються джерелом так званої соціальної міцності: вони нівелюють розрив між спроможностями влади та потребами населення, формують мережі єднання й оперативної взаємодопомоги, що посилює загальну здатність спільноти протистояти кризам. Концепт «стійкості» в сучасних студіях із соціології та безпеки визначається як здатність системи до адаптації, відновлення та навіть подальшого руху вперед після пережитих кризових подій. Спільнота, що володіє такою спроможністю, здатна не просто пережити катаклізми, а й перетворити їх на імпульс для оновлення суспільних механізмів [1, с. 15].

Добровільний рух в українських реаліях перетворився на один із визначальних чинників соціальної стійкості в умовах кризових і воєнних випробувань. Його вага особливо яскраво проявилася після Революції гідності, з початком протистояння на Донбасі у 2014 році та під час повномасштабної агресії армії РФ проти України у 2022 році.

Волонтери взяли на себе низку життєво важливих завдань: забезпечення армійських потреб, догляд за пораненими, евакуація цивільних, підтримка внутрішньо переміщених осіб (ВПО), налагодження логістики гуманітарних потоків, відновлення пошкоджених громад. У цьому контексті добровільна праця виконує не лише місію милосердя, а й функцію забезпечення стійкості – вона зміцнює суспільну згуртованість, гартує довіру поміж людьми, сприяє кристалізації національної єдності та підсилює здатність держави протидіяти зовнішнім загрозам [2, с. 8].

Мережі волонтерської взаємодії сприяють зростанню рівня довіри, співпраці й обміну відомостями. Коли спільнота має розвинений «горизонтальний капітал», системи взаємодопомоги, це прискорює реакцію на надзвичайні ситуації, мобілізацію ресурсів та стимулює формування локального самоврядування. Це є критично важливим тоді, коли центральні державні структури перевантажені чи зазнали руйнацій. Волонтерство, зі свого боку, розглядається як форма громадянського капіталу, що підвищує рівень взаємної довіри, горизонтального спілкування та почуття відповідальності громадян за спільне благополуччя. В умовах військових дій це означає: громадяни не просто чекають на дії від влади, а самостійно організовують процеси надання допомоги, мобілізації зусиль та оборони. За твердженням Н. Хоми, громадянська активність у часи війни стає «запобіжником стійкості суспільства», адже вона формує спільну ідентичність та зміцнює довіру до владних структур [2, с. 10].

Волонтерський рух в Україні – багатогранне явище: від спонтанних місцевих ініціатив до розгалужених фондів, від забезпечення поранених та родин до формування підрозділів, які безпосередньо впливали на безпекову ситуацію в країні. Його роль виявилася незамінною на кількох ключових етапах становлення сучасної української державності: під час Революції гідності (2013–2014), у фазі початку збройного конфлікту на сході (2014) та після повномасштабного наступу Росії 24 лютого 2022 року.

Волонтерство впливає на спроможність спільноти у трьох переплетених площинах: безпековій (підтримка Збройних Сил України, добровольчі формування), гуманітарно-соціальній (допомога цивільним, потерпілим, внутрішньо переміщеним особам) та інституційно-політичній (укріплення громадянського сектору, підвищення довіри та соціального капіталу). Волонтерський рух в Україні став однією з основних форм згуртування громадянського суспільства на тлі бойових дій на сході та повномасштабної агресії 2022 року. Добровільна діяльність слугує механізмом соціальної злагоди, що об'єднує різні верстви суспільства навколо спільних цілей, допомагає подолати відчуття безпорадності та втрати контролю обставин у кризових умовах [3, с. 12]. Соціальна згода виявляється через активну участь громадян у волонтерських проєктах, підтримку колег та оточення, координацію дій на рівні громад. Волонтерські структури виступають майданчиками, де відбувається обмін активами, інформацією та знаннями, створюючи відчуття спільної відповідальності. Досвід, здобутий Україною, демонструє, що залученість людей до волонтерських програм покращує рівень соціальної інтеграції та довіри між громадянами [4, с. 25].

Яскравим прикладом механізму соціальної злагоди є волонтерські рухи, громадські організації, благодійні інституції, які згуртовують добровольців, бізнес і державні органи для допомоги фронту, потерпілим регіонам та людям. Такі формування демонструють спільні зусилля, здатні посилити стійкість суспільства та сформувати відчуття єдності навіть у час значних ризиків [5, с. 34]. Крім того, соціальна згода формується через взаємодію різних типів добровільних ініціатив: від локальних об'єднань до загальнонаціональних та міжнародних платформ. У таблиці нижче наведено приклади певних громадських спільнот, волонтерських і благодійних фондів, які наразі активно діють в Україні, задовольняючи вкрай різноманітні потреби армії, суспільства, внутрішньо переміщених осіб, ветеранів і, зрештою, багатьох, хто потребує допомоги та підтримки в цей важкий час.

Протягом часу після 24 лютого 2022 року українське суспільство продемонструвало небувалий рівень самоорганізації. У перші ж тижні тисячі активістів організовували логістичні вузли, пункти для евакуації, склади з гуманітарною допомогою, а також займалися пошуком засобів індивідуального захисту, шоломів та медикаментів. Це явище стало яскравим прикладом загальнонаціональної єдності, яке експерти називають «народною мобілізацією без наказу» [6, с. 5].

Таблиця 1

Волонтерські та благодійні фонди, які діють в Україні

Назва організації, фонду	Основні сфери діяльності	Регіони діяльності
United24 / «Юнайтед24»	Підтримка ЗСУ, охорона здоров'я, відбудова, гуманітарна допомога	Вся Україна
«Повернись живим»	Підтримка ЗСУ, охорона здоров'я, відбудова, гуманітарна допомога	Вся Україна, прифронтові області
Благодійний фонд Сергія Притули	Допомога армії, гуманітарна підтримка цивільних, відбудова	Вся Україна
Український гуманітарний фонд	Гуманітарна допомога, підтримка ВПО, цивільного населення	Вся Україна, особливо схід і південь
Волонтерський фонд «Єдина Україна»	Гуманітарна допомога, відбудова, генератори, продукти	Харківська, Київська області
«Разом для України» / Razom for Ukraine	Медична допомога, психічне здоров'я, навчання медиків	Вся Україна
Фонд «Майбутнє України»	Допомога військовим, дітям, медзакладам	Харків, Львівська обл.
Благодійний фонд «З тобою»	Допомога військовим: дрони, генератори, транспорт	Вся Україна
Фонд «Сильні з Україною»	Медичне обладнання, гуманітарна допомога громадам	Київ, Дніпро, Кривий Ріг, Херсон, Львів, Харків
Фонд підтримки волонтерів та їхніх сімей	Підтримка волонтерів, допомога родинам загиблих	Київська обл., Бориспільська громада
Міжнародний благодійний фонд «Любов до України»	Гуманітарна допомога дітям, постраждалим, медзакладам	Київ, Буча, Ірпінь, Гостомель
Гуманітарний фонд UAİM / UAİM Humanitarian Fund	Гуманітарна допомога, соціальні проекти	Вся Україна
Фонд «Врятуй Україну 2022» / Save Ukraine 2022 Foundation	Допомога біженцям, гуманітарна допомога, підтримка армії	Вся Україна, особливо північ та схід
Цільовий благодійний фонд «Захист»	Допомога військовим і сім'ям, підтримка дітей	Донеччина, Харківщина, південь
Фонд Favbet / Favbet Foundation	Допомога дітям ВПО, підтримка ЗСУ, освіта, спорт	Вся Україна, фокус – Київ, Львів, Рівне
БО «Волонтерський центр допомоги ІваноФранківщини»	Надання соціальної допомоги без проживання; волонтерська допомога	м. Івано-Франківськ та Івано-Франківський район
Благодійний фонд «Центр волонтерських ініціатив»	Надання соціальної допомоги, волонтерські ініціативи	м. Івано-Франківськ
Гуманітарний центр «Спільнота святого Єгидія» Івано-Франківськ	Доставка продуктових наборів, засобів гігієни, одягу для ВПО	м. Івано-Франківськ
БФ «Карітас ІваноФранківськ УГКЦ»	Гуманітарна, психологічна, правова допомога, соціальний супровід, інтеграція ВПО	м. Івано-Франківськ
Благодійний фонд «Підгір'я»	Допомога бійцям, громаді; волонтерська діяльність у громадах області	Івано-Франківська область (різні громади)
Благодійний фонд «Світання-ІФ»	Соціальна допомога без проживання	м. Івано-Франківськ
Благодійний фонд «Покрова»	Допомога дітям з особливими потребами, матерям-одиначкам, молоді	м. Івано-Франківськ
Благодійний фонд «Моє місто Івано-Франківськ»	Підтримка військових: форма, спальники, медсумки	м. Івано-Франківськ
Організація Ukrainian Red Cross Society – Івано-Франківська філія	Психосоціальна підтримка клуб для літніх, навчання волонтерів	м. Івано-Франківськ
Прикарпатський благодійний фонд «Чисті серцем»	Гуманітарна допомога	м. Івано-Франківськ

Приміром, фонд «Повернись живим» став чи не еталоном ефективної волонтерської діяльності: він забезпечував техніку, засоби захисту, комунікаційне обладнання, проводив навчання для військових медиків, а також має аналітичний підрозділ для вивчення потреб армії та розробки практичних рішень. Робота фонду суттєво покращила бойові можливості підрозділів, сприяла модернізації медичного обслуговування й евакуаційних процесів, показавши, як некомерційні структури можуть посилювати національну безпеку [7, с. 4].

Початок широкомасштабного наступу з боку РФ у лютому 2022 року спровокував потужний сплеск волонтерської активності як усередині країни, так і серед української діаспори. Волонтери виступили критично важливим елементом у забезпеченні гуманітарних потоків, евакуації цивільного населення, відновленні інфраструктури, наданні психологічної та медичної допомоги, а також у прямій матеріальній підтримці оборонців. Мережі, що об'єднували місцеві ініціативи та загальнонаціональні фонди, дали можливість оперативно зібрати та доставити значні обсяги необхідних ресурсів туди, де вони були найбільш затребувані. Міжнародна неприбуткова організація Razom, заснована українцями у США ще до 2022 року для підтримки України, стрімко масштабувала свої гуманітарні програми. З початком повномасштабного вторгнення це передбачало: постачання медичного оснащення, мобільних медпунктів, навчання для фахівців-медиків, надання фінансової підтримки місцевим ініціативам та адвокаційну діяльність у Вашингтоні. Razom також виступила як вузол для організації та спрямування фінансових і матеріальних потоків допомоги з-за кордону до кінцевих споживачів в Україні. За даними видання TIME, протягом 2022–2023 років обсяг допомоги, доставленої Razom в Україну, перевищив 75 мільйонів доларів США [8, с. 5].

Такі організації, як «Повернись живим», не лише підтримують військових та цивільних, а й засвідчують перед світовою спільнотою спроможність українського суспільства організовуватися власними силами й ефективно взаємодіяти з державними структурами. Подібні приклади покращують репутацію України у сфері отримання гуманітарної та військової допомоги, залучаючи більше міжнародних донорів та партнерів [9, с. 44].

Міжнародний імідж також зміцнюється через активне висвітлення волонтерської діяльності в медіа, участь у світових конференціях і обмін досвідом, що підкреслює професіоналізм та дієвість українських волонтерських формувань. Це створює сприятливий ґрунт для отримання дипломатичної та гуманітарної підтримки від світової спільноти [10, с. 38].

Український волонтерський рух має відчутний вплив і на міжнародну арену. Ініціативи, що демонструють здатність до солідарності, злагоджену роботу та високий рівень організації, сприяють формуванню позитивного іміджу країни у світі. Закордонні ЗМІ та міжнародні звіти часто наводять українські волонтерські практики як приклад ефективної мобілізації громадянського суспільства під час війни [11, с. 50].

Слід акцентувати увагу на тому, що значну роль у координації волонтерської та благодійної діяльності відіграли великі комерційні компанії. Наприклад, компанія «Нова пошта» зробила вагомий внесок у підтримання стійкості суспільства. Вона запустила програму «Гуманітарна Нова пошта», яка забезпечила масштабну логістичну підтримку волонтерам: це були послуги безплатного або частково оплачуваного транспортування гуманітарних вантажів по всій Україні, створення логістичних хабів та заходи допомоги для громадських організацій. Комерційна логістична мережа суттєво підвищила ефективність розподілу допомоги регіонами, забезпечуючи безкоштовне перевезення для фондів, медичних закладів та евакуаційних служб. Завдяки цьому час доставки необхідних ресурсів країною, включно з прифронтовими зонами, помітно скоротився [12, с. 2].

Ключовим аспектом, що вплинув на стійкість і безпеку українського суспільства, стала підтримка найбільш уразливих верств населення: дітей, літніх людей, внутрішньо переміщених осіб та тих, хто перебуває в районах бойових дій. Надання гуманітарної, медичної,

психологічної та соціальної допомоги не лише полегшує їхнє виживання, але й сприяє зниженню соціальної напруженості та запобіганню внутрішнім конфліктам у громадах [13, с. 42].

Волонтерські структури часто співпрацюють із місцевою владою, державними органами та міжнародними агенціями. Такі ініціативи, як DrukArmy та спільноти 3D-друку, забезпечують військових різними медичними приладами та інноваційними технологічними рішеннями, водночас підтримуючи місцеве населення та зміцнюючи віру в громадські інститути [14, с. 28]. Зменшення рівня соціальної напруги також досягається завдяки створенню системи швидкої реакції на запити громадян, що дає змогу оперативно реагувати на кризові ситуації та задовольняти базові потреби людей. Взаємодія між державою, місцевим самоврядуванням і волонтерськими рухами створює синергетичний ефект: державні резерви використовуються більш раціонально, а громадські організації можуть швидко адаптуватися до мінливих обставин [15, с. 33]. Крім того, волонтерські ініціативи надають необхідну соціальну та психологічну підтримку постраждалим від війни, організовуючи центри допомоги, телефонні лінії підтримки, консультації фахівців та групи взаємодопомоги. Це допомагає зменшити рівень стресу серед населення та вибудовує відчуття захищеності, навіть у найскладніших умовах [16, с. 39].

Отже, волонтерський рух в Україні є одним із ключових чинників, що зміцнюють стійкість та безпеку суспільства в кризові часи. Завдяки оперативності, присутності на місцях та мобільності волонтери заповнюють життєво важливі прогалини у сфері гуманітарного, медичного та матеріально-технічного забезпечення. Водночас добровільний характер і масовість цього явища породжують певні виклики: потребу в регулюванні, належній координації та сталому фінансуванні. Найбільш дієвою буде стратегія, що поєднує державну політику, прозорий та відповідальний громадський сектор і співпрацю з приватним бізнесом, що дозволить волонтерству не просто реагувати на надзвичайні ситуації, а системно зміцнювати національну стійкість та довгострокову безпеку [2, с. 79].

Таким чином, волонтерство виступає потужним інструментом соціальної єдності, який гуртує різні верстви громадян і підвищує життєстійкість суспільства. Підтримка вразливих категорій населення допомагає зменшити соціальну напругу, підвищити рівень довіри та знизити ризик конфліктів на місцях. Волонтерство формує позитивний міжнародний образ України, демонструючи високий ступінь організації громадянського суспільства та його солідарність. Волонтери виконують функції, на які державні органи не завжди можуть вчасно відреагувати: відновлення пошкодженої інфраструктури, забезпечення евакуаційних шляхів, постачання їжі у відрізані райони, надання психосоціальної допомоги постраждалим. Ці заходи зміцнюють локальну стійкість українського суспільства у вкрай складних умовах.

Висновки. Волонтерський рух в Україні став одним із ключових елементів забезпечення соціальної безпеки, особливо в умовах гібридної війни, масових внутрішніх переміщень населення, соціальних криз і гуманітарних викликів. Його діяльність істотно вплинула на стійкість українського суспільства, сприяючи мобілізації ресурсів, формуванню горизонтальних зв'язків, розвитку культури солідарності та взаємодопомоги. Волонтерство виступає унікальним інструментом консолідації нації, що проявилось у здатності суспільства самоорганізовуватися в кризових ситуаціях. Завдяки волонтерам було створено численні мережі допомоги військовим, переселенцям, постраждалим від бойових дій, а також ініційовано масштабні соціальні програми у сфері освіти, медицини та психологічної підтримки. Така активність не лише компенсувала недосконалість державного апарату, а й сприяла формуванню нової моделі соціальної взаємодії, заснованої на довірі, громадянській активності та партнерстві. Волонтерський рух в умовах війни відіграв роль стабілізаційного чинника, що підтримує моральний дух суспільства. Його діяльність створила передумови для зміцнення громадянської ідентичності, посилення відповідальності громадян за спільне благо, а також формування суспільного контролю над владою. Завдяки волонтерам відбулося налагодження

швидких механізмів реагування на загрози – від забезпечення військових спорядженням до оперативного надання гуманітарної допомоги цивільному населенню.

Важливим аспектом є вплив волонтерства на соціальну згуртованість. В умовах деградації та стресу волонтерські ініціативи виступили каталізатором суспільного єднання, міжрегіональної комунікації та формування спільних цінностей. Розвиток волонтерства сприяв відновленню довіри між людьми, яка є фундаментом соціальної безпеки. Завдяки активності волонтерів українське суспільство отримало потужний імпульс для розвитку культури самопомоги й солідарності, що є невід’ємною складовою національної безпеки в соціальному вимірі. Таким чином, волонтерський рух не лише виконав функцію реагування на кризи, а й перетворився на чинник сталого суспільного розвитку та гарантію соціальної стабільності в майбутньому.

Література:

1. Swedish Defence Research Agency (FOI). Ukraine’s volunteer battalions – advantages and challenges. 2023. URL: <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI%20Memo%205312>.
2. Хома Н., Кресіна І., Ніколаєв О., Паталаха В. Національна стійкість України: зміст і стратегія безпеки в умовах війни та післявоєнного відновлення. European Political and Legal Discourse. 2025. URL: <https://www.researchgate.net/publication/393564415>.
3. Бекешкіна І. В. Громадянське суспільство в Україні: етапи становлення та виклики війни. Київ : Фонд «Демократичні ініціативи», 2017. 56 с.
4. Пономаренко С. І. Волонтерство як чинник формування громадянської свідомості. *Наукові записки НДУ*. 2016. Вип. 10. С. 38.
5. Ініціативи «Повернись живим» та «Крила Фенікса»: офіційні звіти, 2014–2022. Київ, 2022. С. 24.
6. Бондар Т. Волонтерський феномен в Україні після 2014 року. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка*. 2019.
7. Фонд «Повернись живим»: офіційний річний звіт, 2023 р. URL: <https://savelife.in.ua>.
8. Razom for Ukraine. Official site – Razom ([razomforukraine.org](https://www.razomforukraine.org)). URL: <https://www.razomforukraine.org/>.
9. Петренко О. Волонтерські ініціативи та міжнародна підтримка. Київ, 2022. С. 38.
10. Дашкевич Я. Р. Українська Повстанська Армія: історичні нариси. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 2005. 224 с. URL: https://history.lnu.edu.ua/upa_daschkevych.pdf.
11. Пономаренко С. І. Волонтерство як чинник формування міжнародного іміджу України. Київ, 2021. С. 44.
12. Нова пошта. Гуманітарна пошта України. URL: <https://humanitarian.novaposhta.ua/en/>.
13. DrukArmy / PrintArmy: офіційна сторінка спільноти. URL: <https://printarmy.ua>.
14. Петренко О. Розширення функцій волонтерства під час війни. Київ, 2022. С. 42.
15. Бондаренко Л. Соціальна взаємодія та координація волонтерів. Львів, 2019. С. 33.
16. Кравченко Е. Громадянський капітал та роль волонтерства. *Соціологічний журнал*. 2018. № 4. С. 50.

References:

1. Swedish Defence Research Agency (FOI). (2023). *Ukraine’s volunteer battalions – advantages and challenges*. Retrieved from <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI%20Memo%205312> [in English].
2. Khoma, N., Kresina, I., Nikolaiev, O., & Patalakha, V. (2025). *Natsionalna stiikist Ukrainy: zmist i stratehiia bezpeky v umovakh viiny ta pisliavoiennoho vidnovlennia* [National resilience of Ukraine: content and security strategy in wartime and post-war recovery]. European Political and Legal Discourse – European Political and Legal Discourse. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/393564415> [in Ukrainian].
3. Bekeshkina, I.V. (2017). *Hromadianske suspilstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta vyklyky viiny* [Civil society in Ukraine: stages of formation and challenges of war]. Kyiv: Fond “Demokratychni initsiatyvy” [in Ukrainian].
4. Ponomarenko, S.I. (2016). *Volonterstvo yak chynnyk formuvannia hromadianskoi svidomosti* [Volunteering as a factor in the formation of civic consciousness]. *Naukovi zapysky NDU – Academic Notes of Nizhyn State University*, 10, 38 [in Ukrainian].

5. Initsiatyvy “Povernys zhyvym” ta “Kryla Feniksa” (2022). Ofitsiini zvity, 2014–2022 [Official reports, 2014–2022]. Kyiv [in Ukrainian].
6. Bondar, T. (2019). Volonterskyi fenomen v Ukraini pislia 2014 roku [The volunteer phenomenon in Ukraine after 2014]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni T. Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv* [in Ukrainian].
7. Fond “Povernys zhyvym” (2023). Ofitsiyni richnyi zvit [Official annual report]. Retrieved from <https://savelife.in.ua> [in Ukrainian].
8. Razom for Ukraine (n.d.). Official site – Razom for Ukraine. Retrieved from <https://www.razomforukraine.org/> [in English].
9. Petrenko, O. (2022). Volonterski initsiatyvy ta mizhnarodna pidtrymka [Volunteer initiatives and international support]. Kyiv [in Ukrainian].
10. Dashkevych, Ya.R. (2005). *Ukrainska Povstanska Armia: istorychni narysy* [Ukrainian Insurgent Army: historical essays]. Lviv: Institute of Ukrainian Studies named after I. Krypiakevych, NAS of Ukraine. Retrieved from https://history.lnu.edu.ua/upa_daschkevych.pdf [in Ukrainian].
11. Ponomarenko, S.I. (2021). Volonterstvo yak chynnyk formuvannia mizhnarodnoho imidzhu Ukrainy [Volunteering as a factor in shaping Ukraine’s international image]. Kyiv [in Ukrainian].
12. Nova Poshta (n.d.). Humanitarian mail of Ukraine. Retrieved from <https://humanitarian.novaposhta.ua/en/> [in English].
13. DrukArmy / PrintArmy (n.d.). Ofitsiina storinka spilnoty [Official community page]. Retrieved from <https://printarmy.ua> [in Ukrainian].
14. Petrenko, O. (2022). Rozshyrennia funktsii volonterstva pid chas viiny [Expansion of volunteering functions during the war]. Kyiv [in Ukrainian].
15. Bondarenko, L. (2019). Sotsialna vzaємodіia ta koordynatsiia volonteriv [Social interaction and coordination of volunteers]. Lviv [in Ukrainian].
16. Kravchenko, E. (2018). Hromadianskyi kapital ta rol volonterstva [Civic capital and the role of volunteering]. *Sotsiologichnyi zhurnal – Sociological Journal*, 4, 50 [in Ukrainian].

Ivanna Lomaka, Ihor Mandryk. The impact of the volunteer movement on the resilience and security of Ukrainian society in the context of contemporary threats

The article is devoted to the analysis of the volunteer movement as one of the key factors in strengthening the resilience and security of Ukrainian society in the face of contemporary challenges. The study examines the socio-political and security-related aspects of volunteer activity, its impact on social cohesion, the formation of civic identity, and the enhancement of trust between the state and civil society. Special attention is paid to the role of volunteer initiatives in overcoming crisis situations, particularly under conditions of military threats and humanitarian challenges. The contribution of the volunteer movement to ensuring social stability, supporting the state’s defense capability, and strengthening internal security is analyzed. The article also outlines potential risks and limitations of volunteer activity, as well as the need for its institutionalization and coordination by the state. The study concludes that the development of partnership-based interaction between state institutions and the volunteer sector is a prerequisite for increasing the resilience and security of Ukrainian society.

Key words: *Volunteer movement, society, societal resilience, security of Ukrainian society, national security, civil society, social cohesion, contemporary threats, crisis situations, the state.*

Відомості про авторів:

Ломака Іванна – кандидат політичних наук, доцент,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Мандрик Ігор – магістр,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника.

Надійшла 22.11.2025

Прийнята 10.12.2025

Опублікована 28.01.2026